

הריגת כינים בשבת

הגר"א (בן אבן) (בהקדמות) "השאלות הטעמים בהלכה"

נלע"ד דהכינים שלנו אינם הכינים שעליהם דברו חז"ל, כמו שגם עכבר שחציו בשר וחציו אדמה אינו מוכר למדעני זמננו. והמדע הכופר, סותר את עצמו, אם מצד אחד הוא מקבל את דברי פסטר האומר ששום חי אינו נוצר מעצמו, ומצד שני את דרוין האומר שכולם נוצרו מעצמם. והאמת לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא רובם כדברי פסטר, אבל כגון הכינים והעכבר הנ"ל כדברי דרוין.

פ"ק (הר"א אשכנזי)

והחוקרים הודיעו בראיות ברורות, דאין מין בא מן העפוש, ואין הביצים מתהוים מן הזיעה, אלא מן הבעלי חיים. וחכמי ישראל שחזרו והודו לחכמי אוה"ע בענין מזל קבוע וגלגל חוזר, הורו באצבע, דלאו כל מילי דאתמרו בגמ' מפי הקבלה הם, אלא דחכמי ישראל דברו גם הם לפעמים מפי השכל והחקירה האנושית ולא מפי הקבלה, דאל"כ למה להם להודות, היה להם להתחזק בקבלתם ולא לשוב מפני כל ראיות אוה"ע.

הרב צ'סור (הובא במ"א בהערות הרב אריה כהנא במכתב מאליהו א"ח ע"א 355)

באלו וכיוצא באלו, לעולם אין הדין משתנה, אף שלכאורה הטעם אינו מובן לנו; אלא יש לאחוז בדין בשתי ידיים בין לחומרא בין לקולא... והטעם, אמר אדמו"ר זצ"ל, כי את ההלכה ידעו חז"ל בקבלה מדורי דורות... אבל בענין ההסברים הטבעיים, לא ההסבר מחייב את הדין אלא להיפך, הדין מחייב הסבר, והטעם המוזכר בגמרא אינו הטעם היחידי האפשרי בענין, ואם לפעמים נתנו הסברים שהם לפי ידיעת הטבע שבימיהם, חובה עלינו לחפש הסברים אחרים שבהם יתקיים הדין על מכונו לפי ידיעות הטבע שבימינו... בענין הכינה ההסבר קצת יותר קשה, אבל הכלל הידוע בזה שאין ההלכה מתחשבת אלא במה שמורגש לחושים. ולפי זה, אולי ניתן לומר, שמכיון שביצת הכינה היא קטנה מאוד עד שלא היה ניתן לראותה כלל בתקופת מתן תורה, אין ההלכה מתחשבת עמה כלל והכינה נחשבת כמתהווה מן החומר שהיא גדלה בו וניזונת ממנו, ולכן היא נחשבת לבריה פחותה ואין בה דין נטילת נשמה... וגם אם לא נמצא טעם הגון, נאמין באמונה שלמה שהדין דין אמת, ואל ה' ניחל שיאיר עינינו למצוא הסבר מתאים.

הר"י בר"י (מובא בפ"ק פ"ק)

...אין לשנות הדינים המיוסדים על קבלת קדמונינו בשביל חקירת חכמי א"ה... וסוף דבר, אחרי מאות רבות משנים כל התוכנים מא"ה בחקירתם עפ"י הנסיון והמופת שבו לדברי חכמינו וקבלתנו הקדמונית, וא"כ אין לזוז ממה שנפסק עפ"י גמרתנו, אפי' כל רוחות החקירות האנושיות שבעולם באות ונושבות בו, כי רוח ה' בנו. אכן חסר דעת החוקר, ואין שכלו מגיע לעומק חכמת הטבע ומעשה בראשית, כי רב הוא. וכתוב מגיד דבריו ליעקב וסוד ה' ליראיו. וחכמי א"ה לא ידעו ולא הבינו בטבע, כי אם שטחיות הדברים הנראה לעין, ולא פנימותם כאשר השכילו מקבלי מעשה בראשית... וא"כ הדין אמת ויציב ונכון וקיים על מקומו, ואין לשנותו כלל ועיקר מחמת תואנות החקירות החדשות מקרוב באו.